

Meetmete ja tegevuste liikide sihtvaldkonnad (tabel põhineb MAKi tabelil 11.3 ja MAKi meetmelehtedes toodud informatsioonil)

Meede	P1			P2		P3		P4			P5					P6		
	1A	1B	1C	2A	2B	3A	3B	4A	4B	4C	5A	5B	5C	5D	5E	6A	6B	6C
M01 – Teadmussiire ja teavitus (artikkel 14)				P	P	P		P	P	P		P	P	P	P			
Koolitustegevuste korraldamine (1.1)				P	P	P		P	P	P		P	P	P	P			
Esitlus- ja teavitustegevuste korraldamine (1.2)				P	P	P		P	P	P		P	P	P	P			
Ettevõtete külastuste ja õpiringide korraldamine (1.3)				P	P	P		P	P	P		P	P	P	P			
Pikaajalised programmid (1.1-1.3)				P		P		P	P	P								
M02 – Nõustamisteenused, põllumajandusettevõtte juhtimis- ja asendusteenused (artikkel 15)	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P		
Individaalse nõustamisteenuse toetamine (2.1)	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P		
Toetus nõustajate koolituseks (2.3)	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P		
M03 – Põllumajandustoodete ja toiduainete kvaliteedikavad (artikkel 16)						P												
Liidu kvaliteedikavades ja siseriiklikult tunnustatud kvaliteedikavades osalemine (3.1)						P												
Liidu ning siseriiklikult tunnustatud kvaliteedikavade raames toodetud toodete teavitamis- ja müügiendustegevused (3.2)						P												
M04 – Investeeringud materiaalsesse varasse (artikkel 17)				P		X/P		X/P	X/P	X/P	X	P/X	X	X		P/X		
Investeeringud põllumajandusettevõtte tulemuslikkuse parandamiseks				P		X							X	X				

Meede	P1			P2		P3		P4			P5					P6		
	1A	1B	1C	2A	2B	3A	3B	4A	4B	4C	5A	5B	5C	5D	5E	6A	6B	6C
(4.1)																		
Investeeringud põllumajandustoodete töötlemiseks ja turustamiseks (4.2)						P						P/X				P/X		
Põllu- ja metsamajanduse taristu arendamine ja hoid (4.3)				P				X	X	X	X							
Kiviaia taastamise toetus (4.4)								P	P	P								
M06 – Põllumajandusettevõtete ja ettevõtluse areng (artikkel 19)				P/X	X/P								X/P			X/P	X	
Noorte põllumajandustootjate tegevuse alustamine (6.1)				X	P								X			X		
Väikeste põllumajandusettevõtete arendamine (6.3)				P/X	X											P/X		
Investeeringud majandustegevuse mitmekesistamiseks maapiirkonnas mittepõllumajandusliku tegevuse suunas (6.4)													X/P			X/P	X	
M08 – Investeeringud metsaala arengusse ja metsade elujõulisuse parandamisse (artiklid 21–26)									P	P	P		P					
Metsakahjustuste ennetamine, kõrvaldamine ja kahjustatud metsade taastamine (8.3; 8.4)									P	P	P							
Metsade elujõulisuse ja majandusliku väärtuse parandamine (8.6)													P					
M09 – Tootjarühmade ja -organisatsioonide loomine (artikkel 27)						P												
Tootjarühmade loomine (9.1)						P												
M10 – Põllumajanduse keskkonna- ja kliimameede (artikkel 28)									P	P	P				X	X		
Keskkonnasõbralik majandamise toetus (10.1.1)									P	P	P				X			

Meede	P1			P2		P3		P4			P5					P6		
	1A	1B	1C	2A	2B	3A	3B	4A	4B	4C	5A	5B	5C	5D	5E	6A	6B	6C
Piirkondlik veekaitse toetus (10.1.2)								P	P	P				X				
Piirkondlik mullakaitse toetus (10.1.3)								P	P	P					X			
Keskkonnasõbraliku aianduse toetus (10.1.4)								P	P	P				X				
Kohalikku sorti taimede kasvatamise toetus (10.1.5)								P	P	P								
Ohustatud tõugu looma pidamise toetus (10.1.6)								P	P	P								
Poolloodusliku koosluse hooldamise toetus (10.1.7)								P	P	P					X			
M11 – Mahepõllumajandus (artikkel 29)								P	P	P								
Mahepõllumajandusele üleminek (11.1)								P	P	P								
Mahepõllumajandusega jätkamine (11.2)								P	P	P								
M12 – Natura 2000 ja veepoliitika raamdirektiivi kohased toetused (artikkel 30)								P	P	P								
Natura 2000 toetus põllumajandusmaale (12.1)								P	P	P								
Natura 2000 toetus erametsamaale (12.2)								P	P	P								
M14 – Loomade heaolu (artikkel 33) (14.1)						P		X										
M16 – Koostöö (artikkel 35)				P		P		P/X	P/X	P/X			X/P					
Innovatsiooniklaster (16.0, 16.2, 16.3, 16.5 ja 16.9)				P						P/X			X/P					

Sihtvaldkondade loetelu on toodud dokumendi lõpus

P – programmeeritud ehk meetme/tegevuse liigi peamine sihtvaldkond. Kõik meetme/tegevuse liigi projektid (ehk taotlused) peavad panustama ühte peamisesse sihtvaldkonda. Kui meetmel/tegevuse liigil on mitu peamist sihtvaldkonda, siis peab konkreetse projekti puhul valima ühe, millesse projekt peamiselt panustab.

X – lisanduvad/kaasnevad sihtvaldkonnad, kuhu meede/tegevuse liik täiendavalt panustab. Tuleb analüüsida, kas konkreetne projekt panustab lisaks peamisele sihtvaldkonnale ka täiendavalt lisanduvasse/kaasnevasse sihtvaldkonda, st igal projektil ei pea olema lisanduvat/kaasnevat sihtvaldkonda.

M01 – Teadmussiire ja teavitus (artikkel 14): **Koolitustegevuste korraldamine (1.1); Esitlus- ja teavitustegevuste korraldamine (1.2); Ettevõtete külastuste ja õpiringide korraldamine (1.3)**

Taotleja ise määrab peamise sihtvaldkonna taotlusvormil. Lisanduvaid sihtvaldkondi ei ole. P.S sihtvaldkondade juurde tulevad täiendavad selgitused, mille alusel taotleja otsustab, kuhu sihtvaldkonda tema projekt liigitub.

M01 – Teadmussiire ja teavitus (artikkel 14): **Pikaajalised programmid** (1.1-1.3)

- 1) **Aiandus** – programmi tegevused kavandatakse peamiselt sihtvaldkonnas 3A;
- 2) **Loomakasvatus** – programmi tegevused kavandatakse peamiselt sihtvaldkonnas 2A ja prioriteet 4 sihtvaldkondades;
- 3) **Mahepõllumajandus** – programmi tegevused kavandatakse peamiselt prioriteet 4 all;
- 4) **Taimikasvatus** – programmi tegevused kavandatakse peamiselt sihtvaldkonnas 2A ja prioriteet 4 sihtvaldkondades;
- 5) **Toiduohutus** – programmi tegevused kavandatakse peamiselt sihtvaldkonnas 3A;
- 6) **Ühistegevus** – programmi tegevused kavandatakse peamiselt sihtvaldkonnas 3A;
- 7) **Ühise põllumajanduspoliitika abinõud** – programmi tegevused kavandatakse peamiselt sihtvaldkonnas 2A.

Programmid tellitakse hangetega. Peamine sihtvaldkond määratletakse hankedokumentides (hankedokumentide koostaja on PRIA). Sihtvaldkondi saab korrigeerida iga-aastase tegevusplaani kaudu, kui hankelepingus see sätestatakse.

M02 – Nõustamisteenused, põllumajandusettevõtte juhtimis- ja asendusteenused (artikkel 15): **Individuaalse nõustamisteenuse toetamine (2.1); Toetus nõustajate koolituseks (2.3)**

Meetme/Tegevuse liigi Individuaalne nõustamisteenuse toetamine (2.1) puhul määratleb sihtvaldkonna toetuse saaja väljamakse taotlusel iga teenuse kohta eraldi.

Meetme/Tegevuse liigi Toetus nõustajate koolituseks (2.3) puhul korraldatakse toetuse andmine hangetega, sihtvaldkond määratletakse hankedokumentides (PRIA korraldab hanked).

M03 – Põllumajandustoodete ja toiduainete kvaliteedikavad (artikkel 16): **Liidu kvaliteedikavades ja siseriiklikult tunnustatud kvaliteedikavades osalemine (3.1); Liidu ning siseriiklikult tunnustatud kvaliteedikavade raames toodetud toodete teavitamis- ja müügiendustegevused (3.2)**

Kõik projektid tuleb automaatselt liigitada peamise sihtvaldkonna 3A alla. Lisanduvaid/kaasnevaid sihtvaldkondi projektidel ei ole.

M04 – Investeeringud materiaalsesse varasse (artikkel 17): **Investeeringud põllumajandusettevõtte tulemuslikkuse parandamiseks (4.1)**

Kõik projektid tuleb automaatselt liigitada peamise sihtvaldkonna 2A alla. Kui projektil on lisanduv/kaasnev sihtvaldkond, siis tuleb lisaks peamisele sihtvaldkonnale 2A määratleda ka lisanduv/kaasnev sihtvaldkond, kas 3A, 5C või 5D:

- 1) Projektid, mille raames tehakse investeeringuid tunnustatud ja tunnustamata tootjarühmade poolt, tuleb liigitada sihtvaldkonna 3A alla;
- 2) Projektid, mille raames tehakse investeeringuid bioenergiasse, tuleb liigitada sihtvaldkonna 5C alla;
- 3) Projektid, mille raames tehakse investeeringuid sõnnikuhoidlatesse, tuleb liigitada sihtvaldkonna 5D alla.

M04 – Investeeringud materiaalsesse varasse (artikkel 17): **Investeeringud põllumajandustoodete töötlemiseks ja turustamiseks (4.2)**

Meetme/tegevuse liigi „Investeeringud põllumajandustoodete töötlemiseks ja turustamiseks“ jaguneb nelja sihtgrupi ja/või toetatava tegevuse vahel:

- 1) mikro- ja väikeettevõtjad;
- 2) keskmised ja suurettevõtjad;
- 3) tootjarühmad;
- 4) suurprojekt.

Meetme/tegevuse liigi raames projektide liigitamine peamise sihtvaldkonna alla toimub järgmiselt:

- 1) Sihtvaldkonna 3A alla tuleb mikro- ja väikeettevõtjate sihtgrupi poolt esitatud projektidest liigitada projektid, kus taotlejaks on mikroettevõtja, kes on põllumajandusliku majandustegevusega tegelenud taotluse esitamise aastale vähemalt kaks vahetult eelnenud majandusaastat ning kelle omatoodetud põllumajandustoodete või nende töötlemisel saadud toodete müügitulu koos või eraldi on mõlemal majandusaastal ületanud 14 000 eurot ning mõlemal majandusaastal moodustanud üle 50 protsendi kogu müügitulust. Samuti kõik projektid, mille on esitanud tootjarühmad ja kõik projektid, mis esitatakse suurprojekti toetuskeemi raames;

- 2) Sihtvaldkonna 5B alla tuleb liigitada kõik projektid, mille on esitanud keskmiste ja suurettevõtjate sihtgruppi kuuluvad ettevõtjad;
- 3) Sihtvaldkonna 6A alla tuleb liigitada mikro- ja väikeettevõtjate sihtgrupi poolt esitatud projektidest need projektid, mille puhul taotleja põhitegevusalaks on äriregistri andmetel taotluse esitamise aastale vahetult eelnenud majandusaastal justiitsministri 28. detsembri 2005. a määruse nr 59 „Kohtule dokumentide esitamise kord” lisa 16 „Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatori (EMTAK)” kohaselt C 10 - Toiduainete tootmine, välja arvatud C 102 – Kala, vähilaadsete ja limuste töötlemine ja säilitamine, või C 11- joogitootmine.

M04 – Investeeringud materiaalsesse varasse (artikkel 17): **Põllu- ja metsamajanduse taristu arendamine ja hoid (4.3)**

Kõik projektid tuleb liigitada peamise sihtvaldkonna 2A alla. Kui projektil on lisanduv/kaasnev sihtvaldkond, siis tuleb lisaks peamisele sihtvaldkonnale 2A määratleda ka lisanduv/kaasnev sihtvaldkond, kas 4A, 4B, 4C või 5A:

- 1) Sihtvaldkonna 4A alla lähevad projektid, mille raames taotletakse toetusi järgmistele investeeringuobjektidele:
  - Veekaitsevööndi laiend;
  - Settebassein;
  - Puhastuslodu;
  - Eesvoolu põhjavall;
  - Eesvoolu nõlvapuiste;
  - Eesvoolu soodi avamiskraav;
  - Eesvoolu koelmupadjand;
  - Vähkidele eesvoolu tehisurupuiste.
- 2) Sihtvaldkonna 4B alla lähevad projektid, mille raames taotletakse toetusi järgmistele investeeringuobjektidele:
  - Reguleeritava äravooluga drenaaž;
  - Kuivendusvee korduvkasutusega tiik.
- 3) Sihtvaldkonna 4C alla lähevad projektid, mille raames taotletakse toetusi tuuletõkkeriba investeeringuobjektile.
- 4) Sihtvaldkonna 5A alla lähevad projektid, mille raames taotletakse toetusi niisutusinvesteeringuteks.

M04 – Investeeringud materiaalsesse varasse (artikkel 17): **Kiviaia taastamise toetus (4.4)**

Kõik projektid tuleb liigitada tervikuna prioriteet 4 sihtvaldkondade 4A, 4B ja 4C alla, mis on projektile peamised sihtvaldkonnad. Lisanduvaid/kaasnevaid sihtvaldkondi projektidel ei ole.

M06 – Põllumajandusettevõtete ja ettevõtluse areng (artikkel 19): **Noorte põllumajandustootjate tegevuse alustamine (6.1)**

Kõik projektid tuleb automaatselt liigitada peamise sihtvaldkonna 2B alla. Kui projektil on lisanduv/kaasnev sihtvaldkond, siis tuleb lisaks peamisele sihtvaldkonnale 2B määratleda ka lisanduv/kaasnev sihtvaldkond, kas 2A, 5C või 6A:

- 1) Projektid, mis tehakse ettevõtjate poolt, kes on üle võtnud oma vanema, vanavanema või mõne muu ettevõtte, tuleb liigitada sihtvaldkonna 2A alla;
- 2) Projektid, mille raames tehakse investeeringuid bioenergiasse, tuleb liigitada sihtvaldkonna 5C alla;
- 3) Projektid, mis tehakse ettevõtjate poolt, kes on asutanud uue ettevõtte, tuleb liigitada sihtvaldkonna 6A alla.

M06 – Põllumajandusettevõtete ja ettevõtluse areng (artikkel 19): **Väikeste põllumajandusettevõtete arendamine (6.3)**

Kuna meede 6.3 on nüüd programmeeritud nii sihtvaldkonna 2A kui ka 6A alt, siis esimese taotlusvoor projektid tuleb automaatselt liigitada peamise sihtvaldkonna 6A alla. Lisaks peamisele sihtvaldkonnale 6A tuleb määrata lisanduvaks/kaasnevaks sihtvaldkonnaks 2A.

Järgmiste taotlusvoorude puhul: Kõik projektid tuleb automaatselt liigitada peamise sihtvaldkonna 2A alla. Lisaks peamisele sihtvaldkonnale 2A tuleb määrata lisanduv/kaasnev sihtvaldkond 2B projektidel, mida viivad ellu nooremad kui 40-aastased füüsilisest isikust ettevõtjad (FIE-d).

M06 – Põllumajandusettevõtete ja ettevõtluse areng (artikkel 19): **Investeeringud majandustegevuse mitmekesistamiseks maapiirkonnas mittepõllumajandusliku tegevuse suunas (6.4)**

Meetme/tegevuse liigi rakendamine finantsinstrumendita: kõik taotlused tuleb automaatselt liigitada peamise sihtvaldkonna 6A alla. Kui taotlusel on lisanduv/kaasnev sihtvaldkond, siis tuleb lisaks peamisele sihtvaldkonnale 6A määratleda ka lisanduv/kaasnev sihtvaldkond, kas 5C või 6B (aga siis nad saavad ainult n-ö linnukese külge).

Lisanduvad/kaasnevad sihtvaldkonnad 5C ja 6B hõlmavad järgmisi projekte:

- 1) Taotlused, mille raames tehakse investeering taastuvenergia (sh bioenergia) tootmiseks, tuleb liigitada sihtvaldkonna 5C alla;
- 2) Taotlused, mille raames tehakse investeering rändkaupluse ostmiseks, tuleb liigitada sihtvaldkonna 6B alla.

Kui üks taotlus sisaldab kahte erinevat investeringuobjekti, näiteks rändkauplust (6B) ja päikesepaneele taastuenergia tootmiseks (5C), siis sellele taotlusele tuleb märkida üks lisanduv/kaasnev sihtvaldkond, mitte kaks. Otsustamaks kumb lisanduv/kaasnev sihtvaldkond on antud taotlusel, tuleb lähtuda investeringu maksumusest. Kui rändkauplusele tehtav investeringu maksumus on suurem, siis on taotluse lisanduvaks/kaasnevaks sihtvaldkonnaks 6B.

Meetme/tegevuse liigi rakendamine finantsinstrumendi kaudu: antud juhul on tulenevalt eelarvelistest vahenditest kaks peamist sihtvaldkonda 5C ja 6A. Kui taotlus on seotud taastuenergia tootmisega, siis tuleb see taotlus liigitada peamise sihtvaldkonna 5C alla. Kui taotlus ei ole seotud taastuenergia tootmisega, siis tuleb see projekt liigitada peamise sihtvaldkonna 6A alla. Kui taotlus sisaldab mõlemat tegevust, siis tuleb taotlus liigitada investeringu maksumuse alusel peamisesse sihtvaldkonda. Kui näiteks taastuenergia tootmisesse tehtav investeringu maksumus on suurem kui muusse valdkonda tehtav investering, siis taotluse peamiseks sihtvaldkonnaks on 5C. Kui taotlusel on ka lisanduv/kaasnev sihtvaldkond, siis tuleb lisaks peamisele sihtvaldkonnale 5C või 6A määratleda ka lisanduv/kaasnev sihtvaldkond vastavalt järjekorrale 6A või 6B ning 5C või 6B (aga siis saab projekt ainult n.ö linnukese külge). Taotlusel saab olla ainult üks lisanduv/kaasnev sihtvaldkond. Kui on kaks, siis tuleb otsus teha lähtuvalt investeringu maksumuse suurusest.

M08 – Investeringud metsaala arengusse ja metsade elujõulisuse parandamisse (artiklid 21–26): **Metsakahjustuste ennetamine, kõrvaldamine ja kahjustatud metsade taastamine (8.3; 8.4); Metsade elujõulisuse ja majandusliku väärtuse parandamine (8.6)**

Meetme/tegevuse liigi Metsakahjustuste ennetamine, kõrvaldamine ja kahjustatud metsade taastamine (8.3; 8.4) projektide puhul tuleb projektid liigitada tervikuna prioriteet 4 sihtvaldkondade 4A, 4B ja 4C alla, mis on projektidele peamised sihtvaldkonnad.

Meetme/tegevuse liigi Metsade elujõulisuse ja majandusliku väärtuse parandamine (8.6) projektid tuleb automaatselt liigitada peamise sihtvaldkonna 5C alla. Lisanduvaid/kaasnevaid sihtvaldkondi projektidel ei ole.

M09 – **Tootjarühmade ja -organisatsioonide loomine** (artikkel 27)

Kõik projektid tuleb automaatselt liigitada 3A alla, mis on projektidele peamine sihtvaldkond. Lisanduvaid/kaasnevaid sihtvaldkondi projektidel ei ole.

M10 – Põllumajanduse keskkonna- ja kliimameede (artikkel 28): **Keskkonnasõbralik majandamise toetus (10.1.1)**

Kõik taotlused tuleb liigitada tervikuna prioriteet 4 sihtvaldkondade 4A, 4B ja 4C alla, mis on taotlustele peamised sihtvaldkonnad. Kõikidele taotlustele lisandub automaatselt ka lisanduv/kaasnev sihtvaldkond 5D.

Sihtvaldkondade loetelu on toodud dokumendi lõpus

M10 – Põllumajanduse keskkonna- ja kliimameede (artikkel 28): **Piirkondlik veekaitse toetus (10.1.2)**

Kõik taotlused tuleb liigitada tervikuna prioriteet 4 sihtvaldkondade 4A, 4B ja 4C alla, mis on taotlustele peamised sihtvaldkonnad. Kõikidele taotlustele lisandub automaatselt ka lisanduv/kaasnev sihtvaldkond 5D.

M10 – Põllumajanduse keskkonna- ja kliimameede (artikkel 28): **Piirkondlik mullakaitse toetus (10.1.3)**

Kõik taotlused tuleb liigitada tervikuna prioriteet 4 sihtvaldkondade 4A, 4B ja 4C alla, mis on taotlustele peamised sihtvaldkonnad. Kõikidele taotlustele lisandub automaatselt ka lisanduv/kaasnev sihtvaldkond 5E.

M10 – Põllumajanduse keskkonna- ja kliimameede (artikkel 28): **Keskkonnasõbraliku aianduse toetus (10.1.4)**

Kõik taotlused tuleb liigitada tervikuna prioriteet 4 sihtvaldkondade 4A, 4B ja 4C alla, mis on taotlustele peamised sihtvaldkonnad. Kõikidele taotlustele lisandub automaatselt ka lisanduv/kaasnev sihtvaldkond 5D.

M10 – Põllumajanduse keskkonna- ja kliimameede (artikkel 28): **Kohalikku sorti taimede kasvatamise toetus (10.1.5)**

Kõik taotlused tuleb liigitada tervikuna prioriteet 4 sihtvaldkondade 4A, 4B ja 4C alla, mis on taotlustele peamised sihtvaldkonnad. Lisanduvaid/kaasnevaid sihtvaldkondi taotlustel ei ole.

M10 – Põllumajanduse keskkonna- ja kliimameede (artikkel 28): **Ohustatud tõugu looma pidamise toetus (10.1.6)**

Kõik taotlused tuleb liigitada tervikuna prioriteet 4 sihtvaldkondade 4A, 4B ja 4C alla, mis on taotlustele peamised sihtvaldkonnad. Lisanduvaid/kaasnevaid sihtvaldkondi taotlustel ei ole.

M10 – Põllumajanduse keskkonna- ja kliimameede (artikkel 28): **Poolloodusliku koosluse hooldamise toetus (10.1.7)**

Kõik taotlused tuleb liigitada tervikuna prioriteet 4 sihtvaldkondade 4A, 4B ja 4C alla, mis on taotlustele peamised sihtvaldkonnad. Kõikidele taotlustele lisandub automaatselt ka lisanduv/kaasnev sihtvaldkond 5E.

M11 – Mahepõllumajandus (artikkel 29): **Mahepõllumajandusele üleminek (11.1); Mahepõllumajandusega jätkamine (11.2)**

Kõik taotlused tuleb liigitada tervikuna prioriteet 4 sihtvaldkondade 4A, 4B ja 4C alla, mis on taotlustele peamised sihtvaldkonnad. Lisanduvaid/kaasnevaid sihtvaldkondi taotlustel ei ole.

M12 – Natura 2000 ja veepoliitika raamdirektiivi kohased toetused (artikkel 30): **Natura 2000 toetus põllumajandusmaale (12.1)**

Kõik taotlused tuleb liigitada tervikuna prioriteet 4 sihtvaldkondade 4A, 4B ja 4C alla, mis on taotlustele peamised sihtvaldkonnad. Lisanduvaid/kaasnevaid sihtvaldkondi taotlustel ei ole.

M12 – Natura 2000 ja veepoliitika raamdirektiivi kohased toetused (artikkel 30): **Natura 2000 toetus erametsamaale (12.2)**

Kõik taotlused tuleb liigitada tervikuna prioriteet 4 sihtvaldkondade 4A, 4B ja 4C alla, mis on taotlustele peamised sihtvaldkonnad. Lisanduvaid/kaasnevaid sihtvaldkondi taotlustel ei ole

M14 – **Loomade heaolu** (artikkel 33) (14.1)

Kõik taotlused tuleb automaatselt liigitada peamise sihtvaldkonna 3A alla. Nendele taotlustele, mis on seotud loomagruppidega, keda karjatatakse, lisandub automaatselt ka lisanduv/kaasnev sihtvaldkond 4A.

M16 – Koostöö (artikkel 35): **Innovatsiooniklaster (16.0, 16.2, 16.3, 16.5 ja 16.9)**

Kui taotleja märgib projektis klatri valdkonnaks bioenergia, siis projekt liigitub sihtvaldkonna 5C alla. Kui taotleja märgib projektis klatri valdkonnaks mulla, siis projekt liigitub sihtvaldkonna 4C alla. Kõik ülejäänud projektid, mis ei liigitu sihtvaldkondade 5C ega 4C alla, tuleb automaatselt liigitada sihtvaldkonna 2A alla, mis on nende puhul peamiseks sihtvaldkonnaks.

M16 – Koostöö (artikkel 35): **Uute toodete, tavade, protsesside ja tehnoloogiate arendamine (16.2)**

Terve 4. prioriteedi sihtvaldkonnad on tabelis ära märgitud tervikuna, kuna prioriteet 4 alt programmeeritud meetmed/tegevuse liigid on rahaliselt programmeeritud tervikunaprioriteet 4 alt, siis on ka võimalike peamiste sihtvaldkondadena märgitud nii 4A, 4B kui 4C.

Kuid kaasnevaks sihtvaldkonnaks ühel projektil saab olla, kas 2A, 4A, 4B või 4C (metsandussektori projektid).

Kui PRIAsse tuleb meetme/tegevuse liigi 16.2 kohta projekt, siis PRIA võtab ühendust vastava meetmepetsialistiga (Helena Pärenson), et kindlaks määrata, kuhu sihtvaldkonda projekt liigitub. Ehk laekunud taotluse sihtvaldkonna määrab igal üksikjuhul Põllumajandusministeeriumi peaspetsialist.

M16 – Koostöö (artikkel 35): **Lühikesed tarneahelad ja kohalike turgude arendamine (16.4)**

Kõik projektid tuleb automaatselt liigitada 3A alla, mis on peamine sihtvaldkond. Lisanduvaid/kaasnevaid sihtvaldkondi projektidel ei ole.

M19 – Toetus LEADERi kohalikule arengule (CLLD – kogukonna juhitud kohalik areng) (määruse (EL) nr 1303/2013 artikkel 35): **Kohaliku arengu strateegiate ettevalmistamine (19.1)**

Kohaliku arengu strateegiate ettevalmistamine (määruse (EL) nr 1303/2013 artikkel 35 lg 1 p. a) programmeeritakse sihtvaldkonna 6B alla, mis on kogu LEADER-meetme peamine sihtvaldkond. Lisanduvaid/kaasnevaid sihtvaldkondi ei ole.

M19 – Toetus LEADERi kohalikule arengule (CLLD – kogukonna juhitud kohalik areng) (määruse (EL) nr 1303/2013 artikkel 35): **Kohaliku arengu strateegiate rakendamine (19.2)**

Kohaliku arengu strateegiate rakendamise alameetme (määruse (EL) nr 1303/2013 artikkel 35 lg 1 p. b) projekte saab liigitada kõikide sihtvaldkondade alla. Nii peamise kui ka lisanduva sihtvaldkonna määrab projektidel kohalik tegevusgrupp.

M19 – Toetus LEADERi kohalikule arengule (CLLD – kogukonna juhitud kohalik areng) (määruse (EL) nr 1303/2013 artikkel 35): **Koostöö (19.3)**

Kohaliku arengu strateegiate rakendamise raames elluviidavaid koostööprojekte (määruse (EL) nr 1303/2013 artikkel 35 lg 1 p. c) saab liigitada kõikide sihtvaldkondade alla. Nii peamise kui ka lisanduva sihtvaldkonna määrab projektidel kohalik tegevusgrupp.

M19 – Toetus LEADERi kohalikule arengule (CLLD – kogukonna juhitud kohalik areng) (määruse (EL) nr 1303/2013 artikkel 35): **Piirkonna elavdamine ning kohaliku tegevusgrupi kui organisatsiooni toimimine (19.4)**

Kohaliku tegevusgrupi kui organisatsiooni jooksvad kulud ja piirkonna elavdamiseks tehtavad kulud (määruse (EL) nr 1303/2013 artikkel 35 lg 1 p. d ja e) programmeeritakse sihtvaldkonna 6B alla, mis on kogu LEADER-meetme peamine sihtvaldkond. Lisanduvaid/kaasnevaid sihtvaldkondi ei ole.

SIHTVALDKONNAD

1) teadmussiirde ja innovatsiooni parandamine põllumajanduses, metsanduses ning maapiirkondades, keskendudes järgmistele valdkondadele:

- a) innovatsiooni ja koostöö toetamine ning teadmistebaasi arendamine maapiirkondades;
- b) põllumajanduse, toidu tootmise ja metsanduse ning teadusuuringute ja innovatsiooni vaheliste sidemete tugevdamine, sealhulgas paranenud keskkonnajuhtimise ja keskkonnategevuse tulemuslikkuse eesmärgil;
- c) elukestva ja kutsealase õppe parandamine põllumajandus- ja metsandussektoris;

2) põllumajandusettevõtete elujõulisuse ja kõigi põllumajandusvormide konkurentsivõime parandamine kõigis piirkondades ning uuenduslike põllumajandustehnoloogiate ja metsade säästva majandamise edendamine, keskendudes järgmistele valdkondadele:

- a) kõigi põllumajandusettevõtete majandustegevuse tulemuslikkuse parandamine ning põllumajandusettevõtete ümberkorraldamise ja moderniseerimise hõlbustamine, eelkõige eesmärgiga suurendada turul osalemist ja turule orienteeritust ning põllumajandusliku tegevuse mitmekesisust;
- b) piisavalt kvalifitseeritud põllumajandustootjate põllumajandussektoris sisenemise hõlbustamine ja eelkõige põlvkondadevahetuse hõlbustamine;

3) toiduahela korraldamise, sealhulgas põllumajandustoodete töötlemise ja turustamise, loomade heaolu ja riskijuhtimise edendamine põllumajanduses, keskendudes järgmistele valdkondadele:

- a) toormetootjate konkurentsivõime parandamine nende parema integreerimise abil põllumajanduslike toiduainete tarneahelasse kvaliteedikavade kaudu, mis annavad põllumajandustoodetele lisaväärtuse, kohalike turgude edendamise ja lühikeste tarneahelate ning tootjarühmade ja -organisatsioonide ning tootmisharudevaheliste organisatsioonide kaudu;
- b) põllumajandusettevõtte riskiennetamise ja -juhtimise toetamine;

4) põllumajanduse ja metsandusega seotud ökosüsteemide ennistamine, säilitamine ja parandamine, keskendudes järgmistele valdkondadele:

- a) elurikkuse ennistamine, säilitamine ja parandamine, sealhulgas Natura 2000 aladel ja looduslikust või muust eripärast tingitud piirangutega aladel, ning suure loodusliku väärtusega põllumajanduse ja Euroopa maastike seisundi ennistamine, säilitamine ja parandamine;
- b) veemajanduse, sealhulgas väetiste ja pestitsiidide kasutamise parandamine;
- c) mullaerosiooni tõkestamine ja mulla majandamise parandamine;

5) ressursitõhususe edendamine ning vähese CO₂-heittega ja kliimamuutuste suhtes vastupidavale majandusele ülemineku toetamine põllumajanduses ning toiduainete- ja metsandussektoris, keskendudes järgmistele valdkondadele:

- a) veekasutuse tõhustamine põllumajanduses;
- b) energiakasutuse tõhustamine põllumajanduses ja toiduainetetööstuses;

Sihtvaldkondade loetelu on toodud dokumendi lõpus

c) taastuvate energiaallikate, kõrvalsaaduste, jäätmete, jääkide ja muude toiduks mittekasutatavate toorainete pakkumise ja kasutamise hõlbustamine biomajanduse edendamise eesmärgil;

d) põllumajanduse põhjustatud kasvuhoonegaaside ja ammoniaagi heitkoguste vähendamine;

e) põllumajanduses ja metsanduses CO₂ säilitamise ja sidumise edendamine;

6) sotsiaalse kaasamise, vaesuse vähendamise ja maapiirkondade majandusliku arengu edendamine, keskendudes järgmistele valdkondadele:

a) tegevusvaldkondade mitmekesistamise, väikeettevõtete loomise ja arendamise ning töökohtade loomise hõlbustamine;

b) maapiirkondade kohaliku arengu soodustamine;

c) info- ja kommunikatsioonitehnoloogia kättesaadavuse, kasutamise ja kvaliteedi parandamine maapiirkondades.